

11-12 वर्ष | आठवडा 4

भूगोल-संकल्पना

1. घर बांधणे

2. खंड

3. शब्द शोध- भूगोल

4. पृथ्वीच्या खाली खोलवर

5. अहो, लक्ष ठेवा

6. शब्द शोध- भूगोल

7. भूगोल सह मजा

8. शब्द शोध

9. पृथ्वी विज्ञान - रॉक सायकल

11. पृथ्वी विज्ञान - टाइम झोन

12. पृथ्वी विज्ञान - पृथ्वी झोन

13. निवडा आणि लिहा- नकाशे

14. आठवा आणि लिहा- झोन

15. रिकाम्या जागा भरा

16. निवडा आणि वर्तुळ करा

17. पृथ्वी विज्ञान- ऋतू

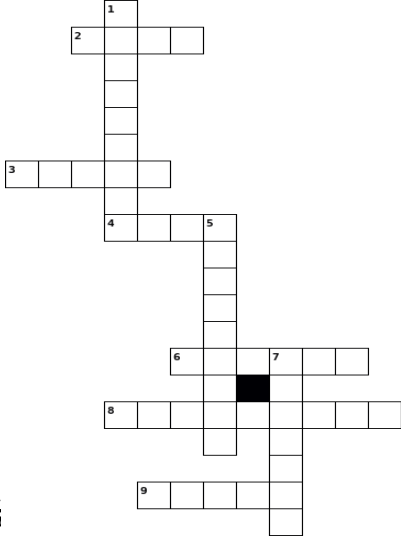
18. निवडा आणि लिहा- स्तर

19. ओळखा आणि लिहा

घर बांधणे

आपल्याला माहिती आहे काय की गिझाचा ग्रेट पिरॅमिड ३,८०० वर्षांहून अधिक काळ जगातील सर्वात उंच रचना आहे? आणि असे म्हटले जाते की चुनखडीच्या २,३००,००० पेशा जास्त दगडांच्या ठोकळ्यापासून हे तयार केले गेले आहे.

आपण या प्रश्नांची उत्तरे देऊ शकता आणि हा शब्दकोडे पूर्ण करू शकता?

आड

२ खिडक्या आणि दारे तयार करण्यासाठी वापरली जाते

३ बर्फाचे अवरोध असलेले घर

४ कपड्याने बनविलेले घर

६ घर बांधण्यासाठी वापरले जाणारे भरीव ठोक ?

८ आम्ही त्यात वस्तू ठेवतो

९ सिमेंट, विटा, धातू आणि लाकूड तयार करण्यासाठी सिमेंट, विटा, धातू आणि लाकूड तयार करणे आवश्यक आहे.

उभे शब्द

१ नदीवर तरंगणारे घर

५ असे घर जे कायमचे नसते

७ चाकांवर घर

उत्तरे : १. २. ३. ४. ५. ६. ७. ८. ९.

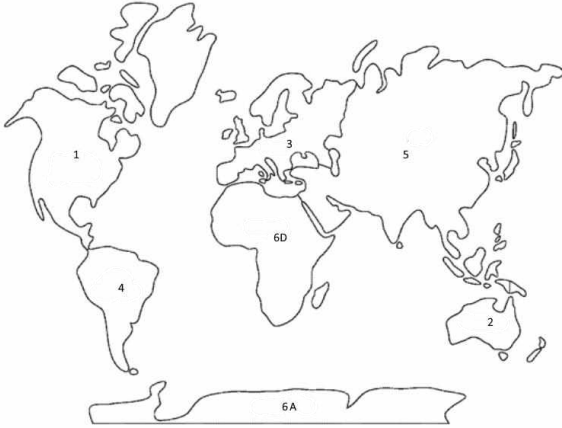
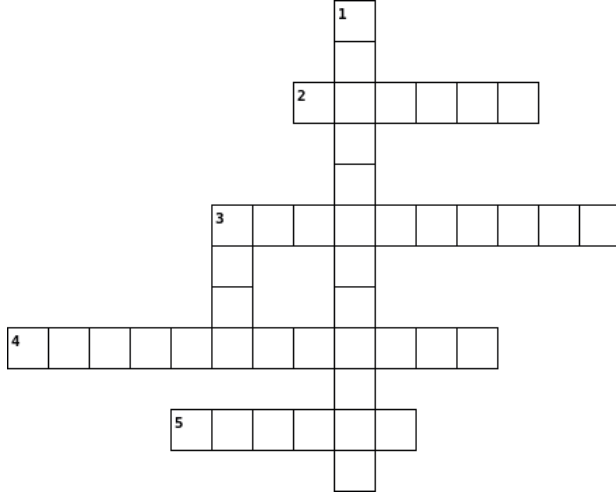
१. नदीवर तरंगणारे घर २. खिडक्या आणि दारे तयार करण्यासाठी वापरली जाते ३. बर्फाचे अवरोध असलेले घर ४. कपड्याने बनविलेले घर ५. असे घर जे कायमचे नसते ६. घर बांधण्यासाठी वापरले जाणारे भरीव ठोक ? ७. चाकांवर घर ८. आम्ही त्यात वस्तू ठेवतो ९. सिमेंट, विटा, धातू आणि लाकूड तयार करण्यासाठी सिमेंट, विटा, धातू आणि लाकूड तयार करणे आवश्यक आहे.

उत्तरे :

खंड

आपल्याला आपले नकाशे किती चांगले माहित आहेत ?

आपण प्रत्येक खंड ओळखून या सोप्या शब्दकोडे चे निराकरण करू शकता ?

३ ए. अंटार्कटिका ३. आशिया

४. उत्तर अमेरिका २. ऑस्ट्रेलिया ३. युरोप ४. दक्षिण अमेरिका ५. आशिया

उत्तरे :

भौगोलिक शब्द शोधा

Z	H	Y	S	O	K	O	B	K	D	T	B
K	T	M	M	R	G	N	I	R	P	S	T
Y	Z	V	J	S	B	F	G	I	C	Y	V
X	S	J	E	S	E	L	O	P	C	W	R
F	E	Q	V	N	O	I	T	A	T	O	R
C	C	O	R	E	U	D	I	R	R	O	T
N	Y	M	C	P	N	S	Q	L	J	H	A
M	A	L	A	T	I	T	U	D	E	S	Q
H	O	H	L	Q	R	C	R	U	S	T	M
N	H	V	G	Y	B	W	E	G	P	G	I
Z	E	A	R	T	H	D	A	Y	V	E	A
R	J	K	A	G	W	F	A	N	W	J	W

- १ मकरवृत्त आणि कर्कवृत्त मधील क्षेत्र आहे
- २ पृथ्वीचे जुळे म्हणून ओळखले जाणारे ग्रह
- ३ विषुववृत्त पासून खांबापर्यंत समांतर मंडळ म्हणतात
- ४ अक्षांचे दोन शेवटचे बिंदू म्हणतात
- ५ त्याच्या अक्षांवर पृथ्वीची हालचाल
- ६ रोटेशनचा कालावधी म्हणून ओळखला जातो
- ७ व्हेर्नल विषुववृत्त असे म्हणतात
- ८ पृथ्वीचा सर्वात पातळ थर आहे
- ९ पृथ्वीची सर्वात आतील थर आहे

उत्तर १ पटलक ७

पटलक १ पटलक ३ पटलक ५ पटलक २

पटलक २ पटलक ३ पटलक ४ पटलक ६

: १२३

पृथ्वी खाली खोल

पृथ्वीचे कवच एक पातळ थर आहे जी आपल्या पायाखालची सरासरी सुमारे ३० कि.मी. पर्यंत पसरते, ज्यामध्ये मुख्यतः सिलिकेट आणि बेसाल्टिक खडक असतात. पृथ्वीच्या कवचात निरनिराळ्या खनिजे, जीवाश्म इंधन आणि इतर प्रकारच्या खडकांचा समावेश आहे जो मानवांकडून दररोज वापरला जातो

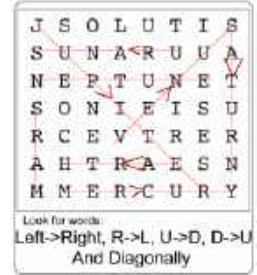
खालील संकेत वापरून आपल्याला शब्दांच्या व्यायामशाळतील शब्द सापडतील

1. पृथ्वीवर खोलवर आपण काय शोधू शकता ? (५ वस्तू शोधा)

B A U X I T E G
I S P W N W F K
I B G Y O H C X
F L S P R W O Q
E W K D I Y P C
I B K L W E P T
T L A O C K E X
V F E G H E R Y

२ अ) धावण्यासाठी कोणती इंधन वाहने वापरतात ? (शब्दांच्या व्यायामशाळेत ६ इंधन मिळवा)

२ ब) कोणत्या प्रकारची वाहने ही इंधने वापरतात ? (५ वाहने शोधा)

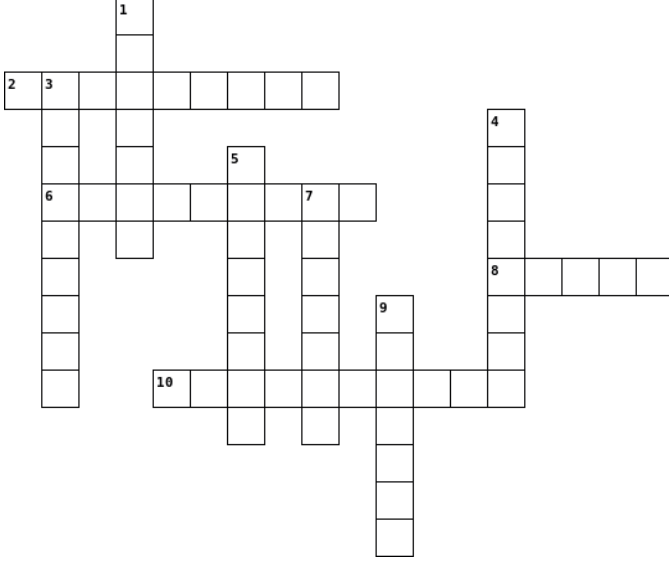
P X W S W Q G L P G K G
P K Q O Y K Q P Z O K I
B W R L B F G C L X T C
A F A A D X K P W N S A
T G L R W I I T D J C R
T R L O R T E P Z X O P
E L J C H A W S E R O N
R G T K E S M P E H T M
Y N Z L T M L N J L E H
V C C M V T L A P L R K
L Y D R I C K S H A W E
C V P T B B U S Z A D L

उत्तरे :

२ जी बस, रकट, शिक्षा, कार, कस, शिक्षण
२ अ बॅटरी, एलपीजी, सौर, डिझेल, सीएनजी, पेट्रोल
२ कोळसा, लोखंड, तांबे, बाँक्सायट, सोने

अहो लक्ष ठेवा

उष्णकटिबंधीय पर्जन्यवन परिसंस्था च्या देखभालीसाठी बियाणे विखुरलेले प्राणी आवश्यक आहेत. हे प्राणी एका लहान फुलपाखरापासून ते हत्तीसारख्या भव्य सस्तन प्राण्यापर्यंत वेगवेगळ्या आकारात बदलू शकतात परंतु त्या सर्वांना झाडाच्या बियाण्याभोवती फळांच्या बक्षिसाचे आकर्षण असते.

आडवे शब्द

- २ गारपिटीसह वादळ
- ६ खालच्या उतारावर किंवा खडकातून खाली जात असलेल्या खडकाच्या खाली जात
- ८ पाण्याचा ओघ वाहणे
- १० पृथ्वीवरील कवच मध्ये प्रेरित कंपनांची मालिका

उभे शब्द

- १ पृथ्वीच्या कवचा मध्ये वळला ज्याद्वारे लावा, वाफ इ. हद्दपार केले जाते
- ३ बर्फाचे मोठे द्रव्य डोंगराच्या उतारापासून विभक्त झाले आणि अचानक सरकले
- ४ कोणतीही मोठी आग जो वेगाने पसरते आणि विझविणे कठीण आहे
- ५ विस्तीर्ण क्षेत्राला व्यापणारी मुसळधार आणि लांबलचक हिमवादळ.
- ७ कोरड्या हवामानाचा विस्तारित कालावधी
- ९ समुद्राच्या भूकंपाने निर्माण होणारी विलक्षण मोठी समुद्री लाट

हृदय ० ४ : प्रामा ४ रें ७ लायव्ह १ मल्लभ ३ हरेफुल ५

हृदय १२ २ मल्लभमथु ६ र्प्रामा ६ हृदयलाय ४

: २५६

भूगोल शब्दकोश - शब्द शोधा

R	G	L	A	C	I	E	R	S	J	F	O
T	C	K	A	V	A	R	A	T	T	I	I
P	F	E	R	O	S	I	O	N	U	A	J
S	K	S	O	G	K	A	H	A	Y	M	J
T	E	I	C	G	E	A	E	C	R	H	S
R	I	Q	C	F	Z	T	T	U	A	R	Q
O	M	E	S	K	A	A	N	D	X	W	U
H	H	C	Z	L	L	Y	G	Q	M	Q	A
W	B	F	P	I	L	A	V	A	R	A	I
U	M	S	G	N	U	O	P	B	U	T	W
A	S	A	H	Y	A	D	R	I	J	N	N
L	U	F	F	E	F	A	M	F	S	S	N

- १ जगातील सर्वात जुनी पर्वतरांगा
- २ एक उन्नत शीर्षस्थानी टेबल सपाट जमीन म्हणून म्हणतात
- ३ दोन दोषांमधील उन्नत चौकोन असे म्हणतात
- ४ बर्फाच्या नद्या म्हणतात
- ५ पृथ्वी चे परिधान म्हणून म्हणतात
- ६ श्रीलंकेपासून भारत विभक्त करणाऱ्या जलवाहिनीचे नाव
- ७ पश्चिम घाटाचे दुसरे नाव आहे
- ८ लक्षद्वीपची राजधानी आहे

द्विरेवक १ द्विरेवक १ कलाप ३ द्विरे ५
द्विरेवक २ द्विरेवक ३ द्विरेवक ४

द्विरे

भूगोल सह मजा

L	N	A	I	L	A	R	T	S	U	A	S
S	I	A	W	A	K	I	D	B	Z	A	A
Y	T	T	Y	A	N	G	T	Z	E	T	Y
T	R	X	H	T	R	E	O	R	M	T	A
S	O	R	Z	O	Z	Z	E	O	E	S	V
A	G	T	N	J	S	H	S	V	I	A	W
H	E	T	M	O	P	P	E	A	U	K	W
A	N	H	V	S	H	R	H	V	M	Y	A
R	Z	H	O	E	E	Y	L	E	G	T	G
A	V	X	R	S	S	C	X	Q	R	I	Y
L	E	E	T	R	F	F	H	E	A	E	F
A	T	Y	W	M	D	U	W	X	W	W	O

- १ ज्या भागात ऑक्सिजन, नायट्रोजन, सीओ २ आणि इतर वायू आढळतात
- २ पृथ्वीवरील सर्वात मोठा खंड आहे
- ३ कोणत्या कार्यक्षेत्रा मध्ये घन खडक आहेत
- ४ वातावरणाचा सर्वात वरचा थर
- ५ जगातील सर्वात मोठे गरम वाळवंट
- ६ हा खंड बेट खंड म्हणून ओळखला जातो
- ७ चीनमधील सर्वात महत्वाची नदी
- ८ वातावरणाचा प्रमुख घटक आहे
- ९ जगातील सर्वात उंच शिखर माउंट आहे _____

१ वातावरण २ आर्शिया ३ त्रिपोली ४ एक्स्त्रोमिडर ५ मरुभूमि ६ हिमालय ७ हिमालय ८ हिमालय ९ मरुभूमि

उत्तर :

शब्द शोध

शब्दांच्या व्यायामशाळेत दहा भौगोलिक शब्द लपलेले आहेत, आपण ते सर्व शोधू शकता ?

i	s	s	i	t	t	u	e	s	i	l	a	i	s
u	x	a	i	d	l	l	e	x	n	s	s	m	d
e	v	e	m	x	g	u	n	s	t	i	t	e	u
o	u	o	l	n	a	r	o	n	a	e	e	t	e
i	l	n	s	a	e	l	o	u	u	g	r	e	x
t	i	o	i	a	t	q	q	o	o	g	o	o	t
i	d	e	n	v	t	i	u	e	n	x	i	r	e
t	i	d	s	g	e	e	t	i	e	t	d	o	q
a	g	e	d	t	i	r	l	u	n	t	s	i	u
n	i	a	e	u	y	t	s	l	d	o	i	d	a
u	d	t	l	t	a	q	u	e	i	e	x	s	t
q	i	i	i	a	e	m	s	d	q	t	a	d	o
i	m	d	y	i	x	x	i	e	e	i	e	a	r
y	a	e	l	i	m	y	e	d	s	s	s	e	t

मदत चौकट

meteoroids

universe

galaxy

equinox

equator

satellite asteroids

latitude

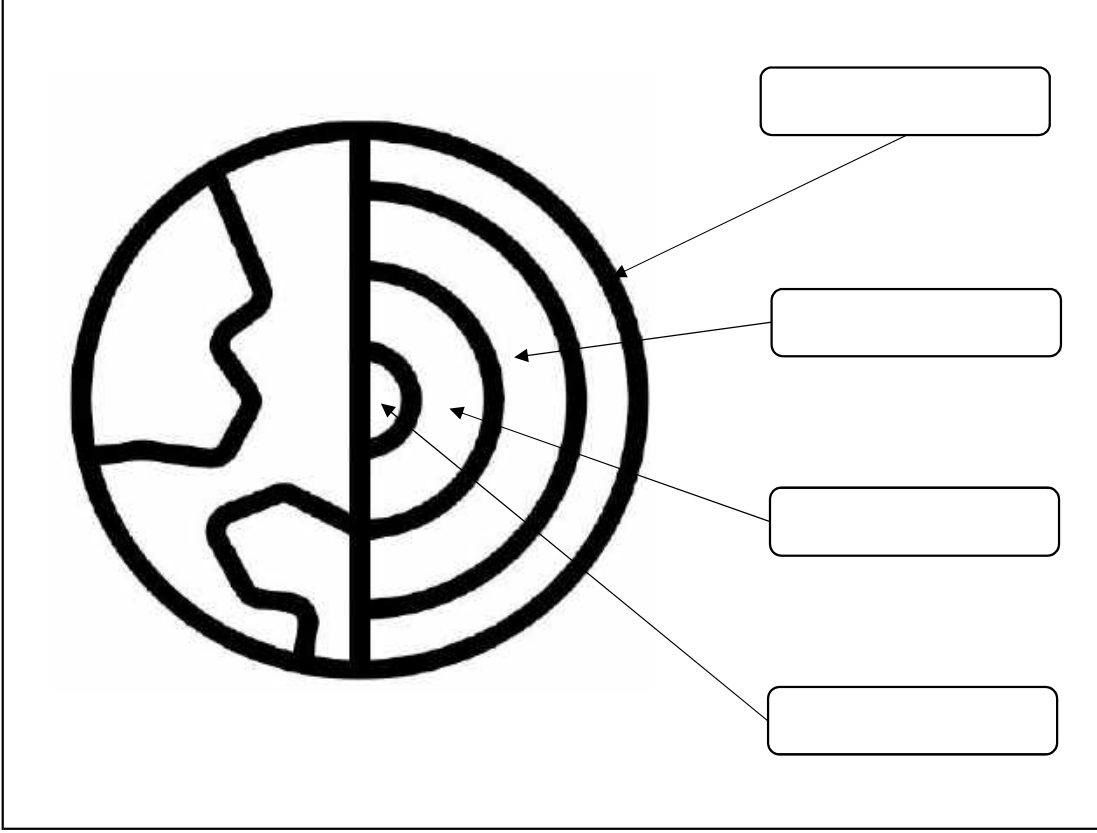
axis

longitudes

पृथ्वी विज्ञान - पृथ्वीचे स्तर

पृथ्वीची रचना चार प्रमुख स्तरांमध्ये विभागली गेली आहे: कवच, आवरण, बाह्य गाभा आणि आतील गाभा. पृथ्वीच्या प्रत्येक थराला लेबल लावा आणि खाली दिलेल्या जागेत त्यांचे वर्णन करा.

कवच

आवरण

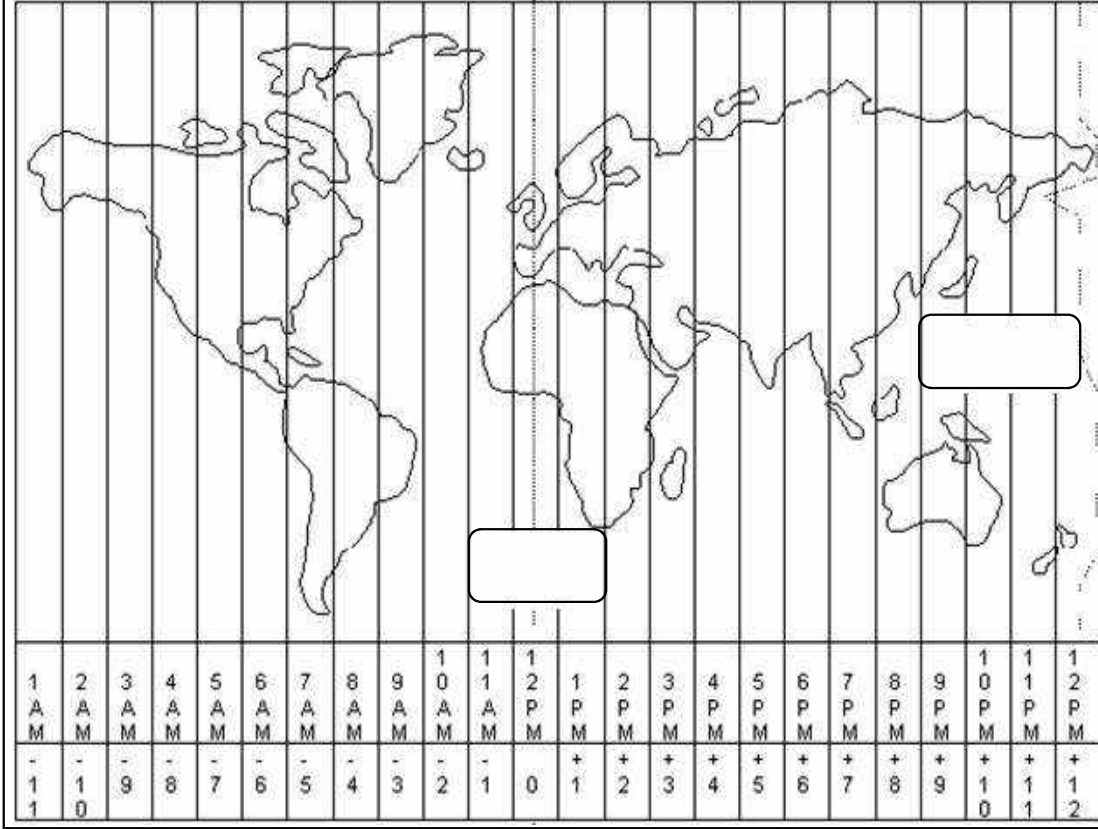
बाह्य गाभा

आतील गाभा

पृथ्वी विज्ञान - वेळ श्रेत्र

टाइम झोन(वेळ श्रेत्र) हे एक क्षेत्र आहे जे कायदेशीर, व्यावसायिक आणि सामाजिक हेतूसाठी एकसमान मानक वेळ पाळते. पृथ्वी घड्याळाच्या उलट दिशेने फिरते. म्हणून मुख्य रेखावृत्त पासून पूर्वे कडे जाताना आपण प्रत्येक टाइम झोनसाठी एक तास जोडतो. पश्चिमेकडे जाताना, आम्ही प्रत्येक टाइम झोनसाठी एक तास वजा करतो. खाली दिलेल्या सूचना वाचा आणि कार्य पूर्ण करा.

- 1 नकाशावर मुख्य रेखावृत्त आणि आंतरराष्ट्रीय तारीख रेखा लेबल करा.
- 2 दिलेल्या प्रत्येक ठिकाणी वेळ मोजा आणि लिहा.

ऑस्ट्रिया _____

इटली _____

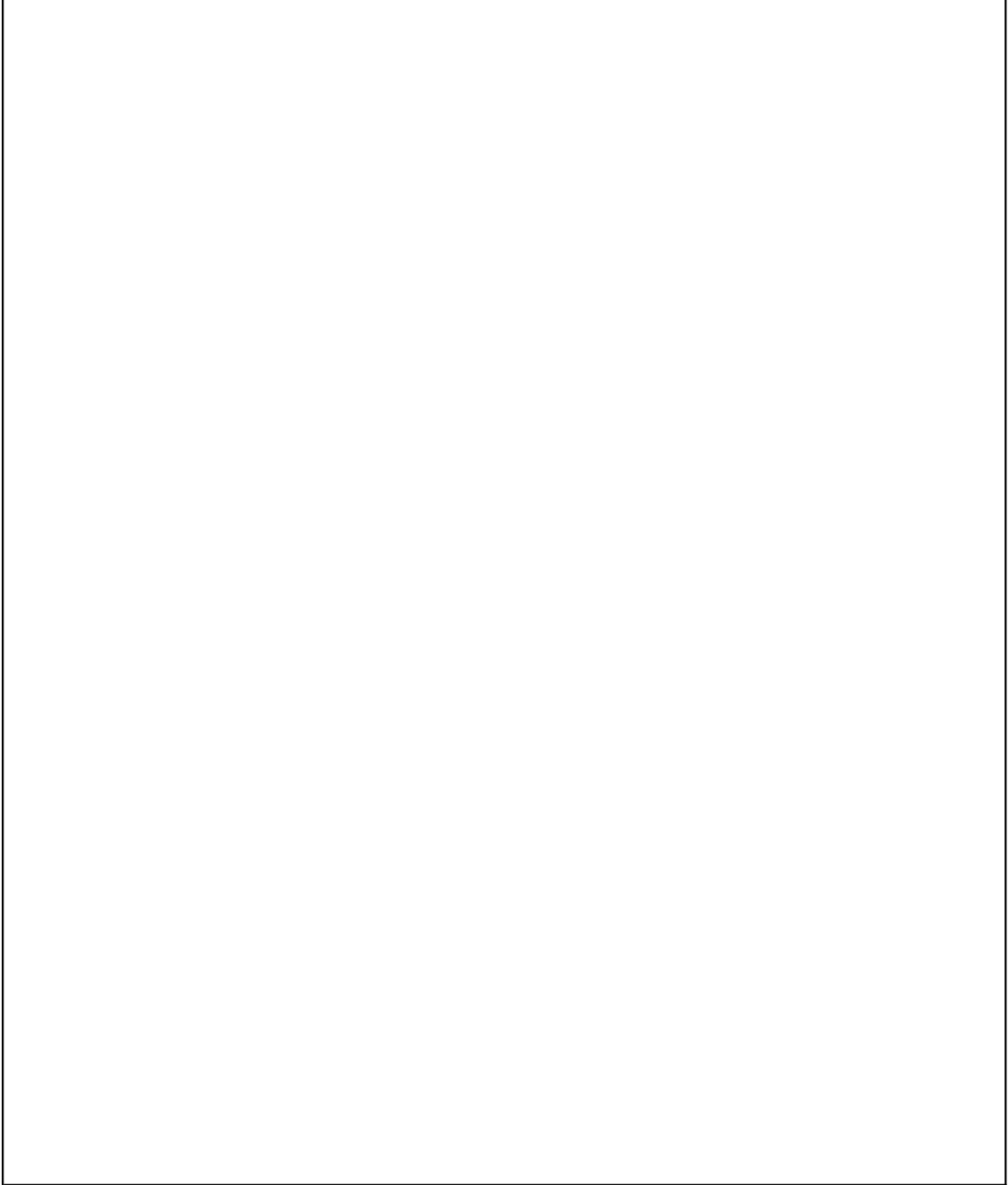
फ्रान्स _____

इजिप्त _____

S: पृथ्वी विज्ञान - पृथ्वीचे क्षेत्र

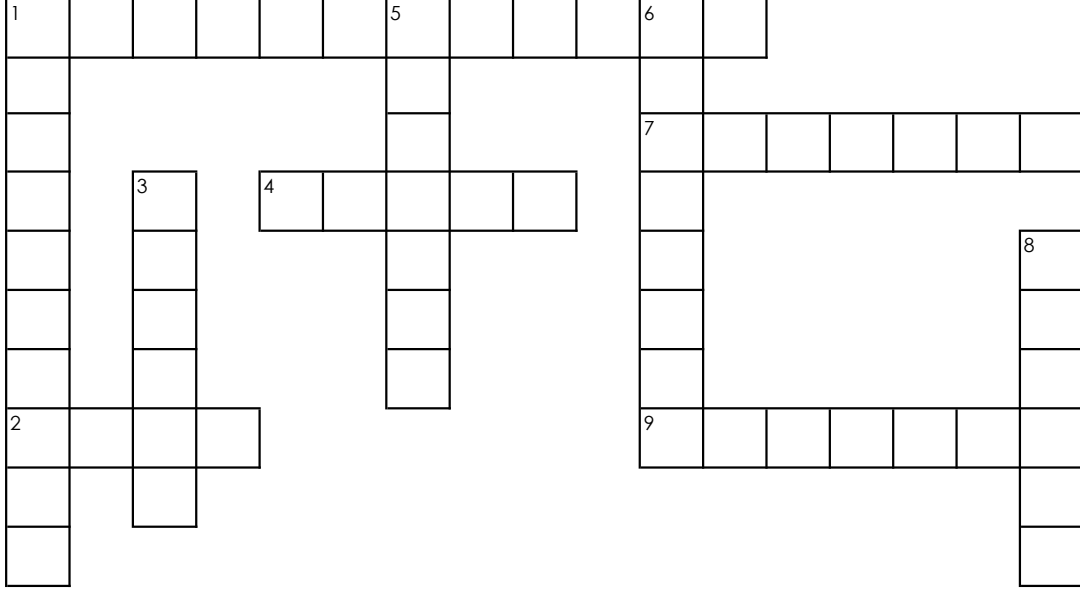
पृथ्वीला पाच क्षेत्रे आहेत. हे झोन आपल्याला हवामानाबद्दल सांगतात. ते अक्षांशांच्या रेषांनी चिन्हांकित आहेत. पृथ्वीचे झोन काढा आणि त्यांना लेबल करा.

S: रसायनशास्त्र - अणू

तुम्ही अणूंमध्ये वापरलेले शब्दसंग्रह शिकलात का? खाली दिलेल्या सूचनांचा वापर करून शब्दकोड पूर्ण करा.

आडवे

- 1 अणूमधील प्रोटॉनची संख्या.
- 2 घटकाचे सर्वात लहान एकक.
- 4 एक पदार्थ जो उष्णता आणि वीज चांगल्या प्रकारे चालवतो. ते निंदनीय देखील आहे.
- 7 केवळ एका प्रकारच्या अणूपासून बनलेला पदार्थ.
- 9 अणूचे केंद्र, सामान्यतः प्रोटॉन आणि न्यूट्रॉनचे बनलेले असते.

खाली

- 1 अणूचे वस्तुमान.
- 3 पॉझिटिव्ह इलेक्ट्रिक चार्ज असलेला उप-अणू कण.
- 5 एक उप-अणू कण ज्यामध्ये चार्ज नसतो परंतु प्रोटॉन सारखे वस्तुमान असते.
- 6 ऋण विद्युत शुल्कासह उप-अणू कण.
- 8 चार्ज केलेले अणू, चार्ज न केलेले अणू आणि मुक्त इलेक्ट्रॉन असलेली पदार्थाची अवस्था.

उत्तर : आडवे 1. अणुवस्तुमान, 2. अणू, 4. घटक, 7. अणू, 9. केंद्र, खाली 1. अणू वस्तुमान, 3. प्रोटॉन, 5. न्यूट्रॉन, 6. इलेक्ट्रॉन, 8. पदार्थ

निवडा आणि लिहा

आपल्याला नकाशे बहल किती माहिती आहे? नकाशावर आधारित या प्रश्नांसह आपल्या नाची चाचणी घ्या. मदत बॉक्सचा संदर्भ घ्या.

१. पर्वत, पठार, मैदाने आणि नद्या इत्यादी पृथ्वीची नैसर्गिक वैशिष्ट्ये दशविणारे नकाशे यांना _____ म्हणतात.
२. जेव्हा आपण संपूर्ण पृथ्वीचा अभ्यास करू इच्छित असतो तेव्हा _____ वापरला जाऊ शकतो.
३. _____ हे मुख्य दिशा शोधण्यासाठी वापरले जाणारे साधन आहे.
४. एक _____ मेमरी आणि स्पॉट निरीक्षणावर आधारित आहे स्केलवर नाही.
५. _____ ग्लोबपेक्षा अधिक माहिती प्रदान करते.
६. निळा रंग _____ दशविण्यासाठी वापरला जातो.
७. _____ हे जमिनीवरील वास्तविक अंतर आणि नकाशावर दशविलेले अंतर यांच्यातील गुणोत्तर आहे.
८. जेव्हा खंड किंवा देशांसारखे मोठे क्षेत्र कागदावर दशविले जायचे असेल तर आपण _____ वापरू.

मदत चौकट

लहान नकाशा

ग्लोब

कंपास

कच्ची रुपरेषा

समुद्र आणि नद्या

नकाशांचे पुस्तक

मोजपट्टी

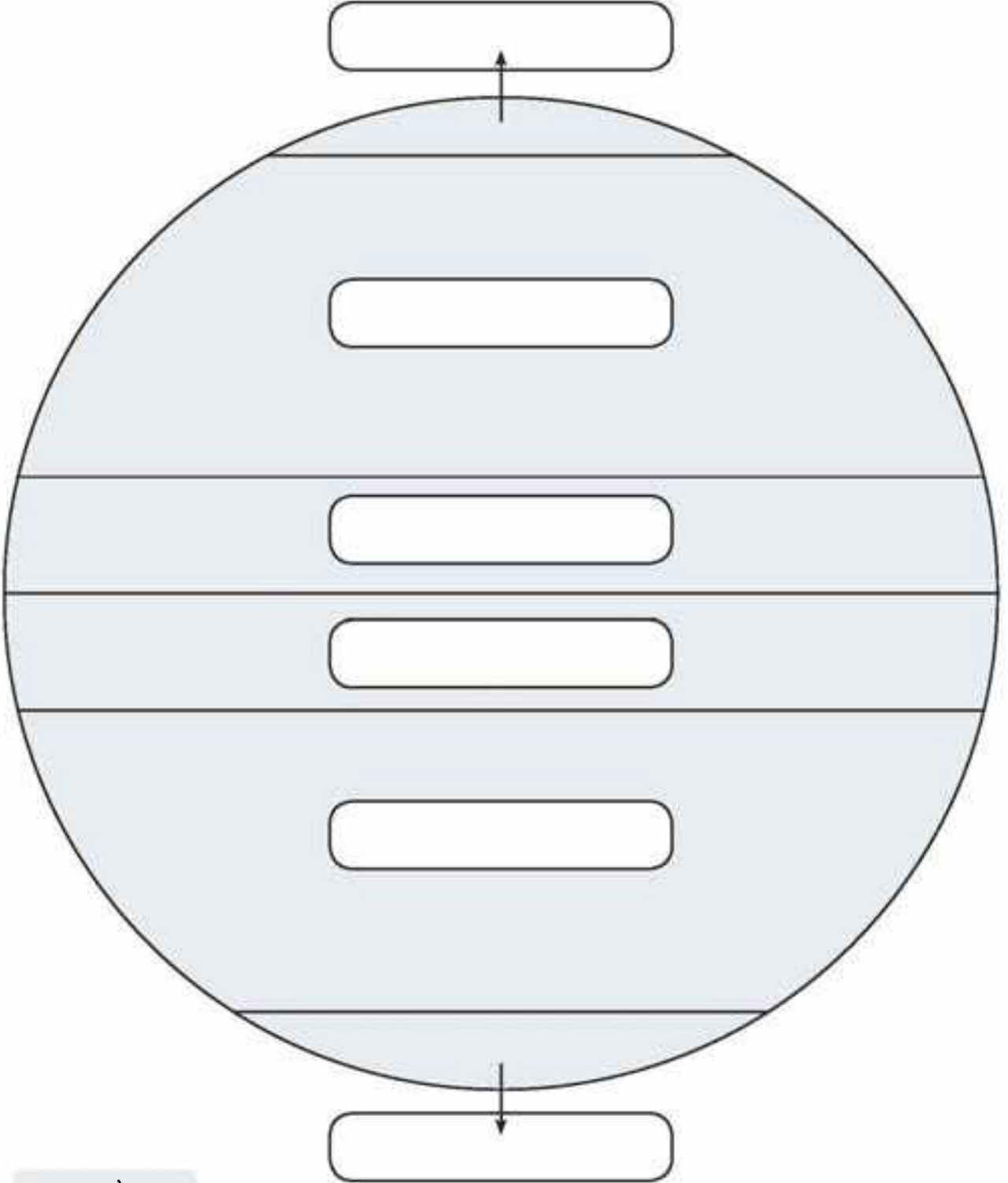
भौतिक नकाशा

आठवा आणि लिहा

समजा खाली आपण राहात असलेला ग्रह आहे. तुम्हाला वेगवेगळ्या झोनबद्दल माहिती आहे का? आपण खाली दिलेल्या मोकळी जागा चिन्हांकित करू.

मदत चौकट

ध्रुवीय झोन

समशीतोष्ण झोन

अतिउष्ण झोन

रिक्त्या जागा भरा

खालील वाक्ये पूर्ण करण्यासाठी रिक्त स्थान भरा. खाली दिलेली मुख्य शब्द वापरा.

भावना इतर लोकांना आपल्यास _____ करण्याची परवानगी देतात.

कृतज्ञता व्यक्त करणे म्हणजे फक्त " _____ " म्हणायचे नाही.

आपण कधीही आपला _____ गमावला आहे?

_____ राग आणि द्वेष यांचे मिश्रण आहे.

_____ लहान गोष्टी मोठ्या गोष्टींमध्ये बदलू शकते.

मुख्य शब्द

स्वभाव

मत्सर

समजणे

धन्यवाद

चिंताजनक

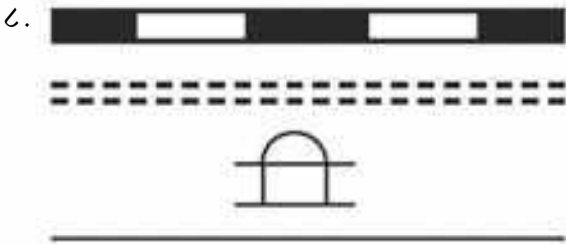

निवडा आणि वर्तुळ करा

वेगळ्या शब्दाला वर्तुळ करा

१. उर्सा मेजर, बिगबियर, सप्तर्षी, उत्तर तारा
२. सूर्य, ग्रह, अक्ष, उल्कापिंड
३. मुख्य रेखावृत्त, अति उष्ण झोन, शीत कटिबंध, समशीतोष्ण झोन
४. लीप वर्ष, उन्हाळ्यातील संक्रांती, हिवाळा संक्रांती, विषुववृत्त
५. स्केल, विषयासंबंधी नकाशा, भौतिक नकाशा, राजकीय नकाशा
६. उत्तर, दक्षिण, उजवीकडे, पश्चिम
७. शिलामुद्रण, मुद्रा, जैव, वातावरण

पृथ्वी विज्ञान - रॉक सायकल

पृथ्वीच्या पृष्ठभागावर आणि आतील प्रक्रियेच्या मालिका ज्या हळूहळू खडकांना एका जातीतून दुसऱ्या प्रकारात बदलतात त्यांना रॉक सायकल म्हणतात. खालील ग्रिडमध्ये रॉक सायकलशी संबंधित शब्द शोधा. शब्द क्षैतिज, अनुलंब आणि तिरपे लपलेले आहेत.

a	l	c	o	o	l	i	n	g	o	r	d	i	n	a	t	e	s
m	n	o	t	c	e	s	l	m	a	g	m	a	q	w	u	i	e
p	m	e	t	a	m	o	r	p	h	i	c	r	o	c	k	h	d
m	n	g	t	m	e	l	t	i	n	g	b	a	q	w	u	s	i
p	o	i	u	w	e	a	t	h	e	r	i	n	g	f	g	h	m
a	s	d	f	g	h	t	k	i	p	o	t	a	w	q	r	y	e
g	h	y	s	v	b	e	u	w	n	a	z	u	l	e	w	s	n
m	s	e	d	i	m	e	n	t	a	r	y	r	o	c	k	i	t
p	o	i	u	y	t	r	e	e	e	q	n	s	d	e	e	h	m
a	c	o	m	p	a	c	t	i	o	n	y	t	r	o	c	k	i
p	o	i	h	y	t	n	o	r	t	h	a	s	s	f	g	h	s
i	g	n	e	o	u	s	r	o	c	k	q	u	a	t	o	r	k

वितळलेला खडक

खडक

गाळ

मळणी

हवामान

वितळणे

थंड करणे

आग्नेय खडक

गाळाचा खडक

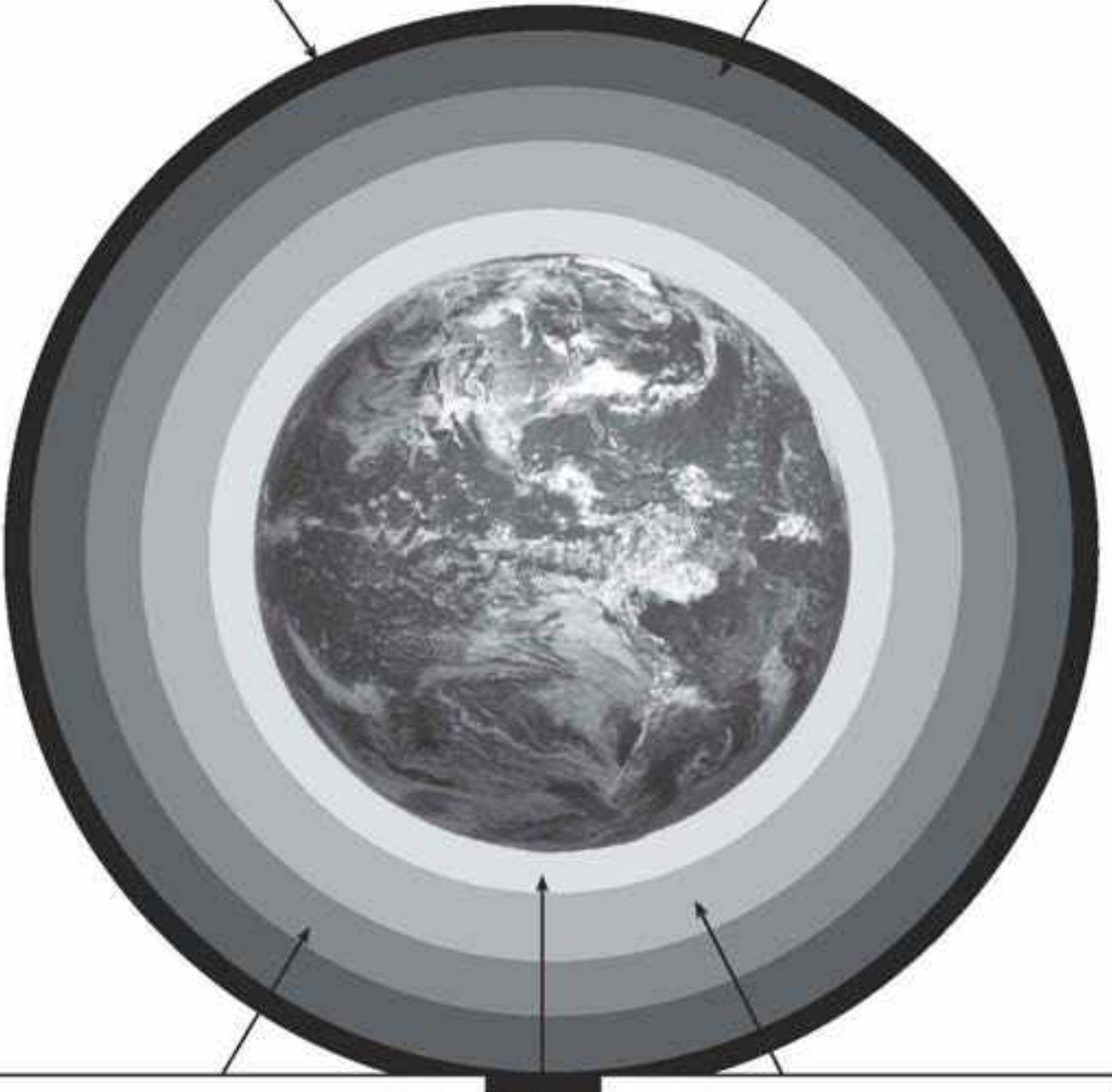
रूपांतरित खडक

निवडा आणि लिहा

आपण वातावरणाच्या थरांबद्दल अभ्यास केला असेल, वातावरणाच्या सर्व स्तरांची नावे लिहा ज्यास आपण खाली दिलेल्या चित्रात ओळखू शकता.

ओळखा आणि लिहा

वाक्ये वाचा आणि जगाचे आपले भौगोलिक ज्ञान वापरून उत्तरे ओळखा.

1. अक्षांश सर्वात लांब समांतर.

2. विषुववृत्ताच्या उत्तरेकडील किंवा दक्षिणेकडील स्थानाचे कोनीय अंतर सांगा.

3. हे भारताचे प्रमाणित मेरिडियन आहे.

4. उत्तर ध्रुव आणि दक्षिण ध्रुव या दोहोंमधून जात असलेल्या काल्पनिक रेषा.

5. ग्रह निळा ग्रह म्हणूनही ओळखला जातो.

6. पृथ्वीवरील सर्वात उष्ण प्रदेश आहे.

7. हे उष्णकटिबंधीय विषुववृत्ताच्या दक्षिणेस $23\frac{1}{2}$ डिग्री आहे.

8. रशियाच्या प्रमाणित वेळेतील अंकांची संख्या.

ओळखा आणि चिन्हांकित करा

भारताच्या भौतिक नकाशावर, खालील चिन्हांकित करा.

बंगालचा उपसागर; डेक्कन पठार; थार वाळवंट; अरबी समुद्र;

पूर्व आणि पश्चिम घाट; गारो हिल्स

